

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 6 an ..... 10 cor.
 pe 12 an ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 N-ri de Duminică pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un gir garmond: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicare

Atât abonamentele, cât și inserți-
 unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrieri nerascala nu se primesc.

Fruntașii români.

Din mila lui D-zeu, sunt mulți, neasămănat mai mulți de cât erau nainte cu zece ani numai. Și totuși, de ce azi în politică stăm ca neorientați și de azi de zile nu s'a remarcat nici măcar o intenție serioasă de a strânge cadrele și a le porni la luptă, după un plan bine conceput și aprobat de toți?

Să fie acum prigonirile mai dese și mai strașnice?

Nu. Nainte cu zece ani se urma doar adevărată cruciadă în contra fruntașilor români ear acum, afară de procesele puse la cale contra «Tribunei», nu știm să fie suferat cineva din partea procurorului. Și totuși, dacă n'ar mai fi adunările comitatense, unde fruntașii români într'adevăr mai dau căle o luptă, uneori zdravănă de tot, nici stăpânirea nici obștea maghiară n'ar simți și n'ar auzi că mai trăim și noi — politicește.

Ori și-ar iubi conducătorii de acum mai puțin neamul?

Nu.

Ori ar fi capabili de mai puțină jertfă în lupta politică?

Nici asta.

Ei, atunci care să fie cauza neactivității actuale?

Lipsa între noi a unui spirit de organizare, a unui fruntaș care să se devoteze numai politicei.

Dumnezeu să-l țină încă mulți ani pe badea George Pop de Basesci, pe care fruntașii din toate nuanțele partidului l-au proclamat mai bine d'un an, la Cluj, president al comitetului național... Acest un an și mai bine a trebuit să convingă însă pe toți, că numai d-sa președinte, cu locuința în Basesci, departe de ori-ce centru românesc, nu merg lucrurile. Fără supărare: dar și d-sa va recunoaște, că nu merg. Dovada cea mai mare este că nu s'a făcut nici până azi ceea-ce se hotărise atunci să se facă — mult în jumătate an: *organizarea uniformă a comitatelor*, ca după aceea să se aleagă un nou comitet, pe baza noii organizări. Vechea organizare, primitivă și nepractică, s'a constatat unanim că nu mai e îndestulătoare.

Se hotărise, în altă ședință, convocarea conferinței naționale, în vederea căreia se făcuseră p'alcucirea toate pregătirile. A rămas și asta, după-cum nu s'a ales nimic nici din proiectul de manifest ce se citise pareni-se la cea din urmă ședință, sunt șese luni d'atunci!

Cu un cuvânt: nu se face nimic.

Socotim că nu mai e permis să tolerăm situația asta de dragul ambiției nimelui. Ci aici, în public, să facem alent întâi pe veneratul președinte, în al doilea rând pe toți cei cari au primit să figureze în comitet: *să-și facă datoria, să se achiteze de îndatoririle ce au luat asupra lor*. Ori dacă nu, să vină cu toții în public și să declare că nu pot să lucreze ori nu știu ce să înceapă pentru a scoate partidul național din starea

precară în care se află. Căci așa, cum ne găsim, chiar cei plini de zel și doritori de lucru, nu îndrăznesc ori se genează să propună ori să facă ceva, ca nu cumva să fie învinovați că vor să producă diversiuni în spirite.

A se tolera însă și mai pe departe starea actuală, este a ne face toți vinovați d'un rău care cu cât se va lungi, cu atât mai desastros efect va avea asupra cadrelor, ordinioară mândria partidului național.

De aceea, nu pentru a învinovați pe cineva ci simplu conduși de simțul datoriei facem un calduros apel către fruntașii autorizați să *dea semne de viață*. Să cheme nu la sfat, că d'atâția ani s'au ținut sfaturi peste sfaturi, fără nici un rezultat practic, — ci *la lucru să se pună și la lucru să însire pe toți căți își țin de osebă cinste a munci pentru partid*.

Tratatul nostru comercial cu Germania. Ministrul comun al afacerilor externe în zilele proxime va trimite guvernului maghiar nota guvernului german, sosită ieri la Viena. Ministeriile de resort numai decât vor studia proiectele guvernului german, de oare-ce până la conferințele din săptămâna viitoare guvernul maghiar are să cunoască în toate amănunțele conținutul notei. Din Berlin se anunță, că guvernul german persistă pe lângă menținerea numai de până aci.

UN DOSAR NAȚIONAL.

Rolul pe care l'a jucat Dunărea în trecutul nostru ar fi suficient pentru a justifica interesul ce trebuie să-i purtăm: apele ei au permis vitejiei strămoșilor noștri să oprească invaziunea otomană și să facă ca Țerile Române să rămâie autonome, atunci când Ungaria era un pașalic și Viena asediată de trupele Sultanului.

Dar vremurile s'au schimbat și rolul politic, pe care Dunărea l'a jucat în vremuri, formând o stavilă, se transformă pe zi ce trece, de odată cu viața nouă a popoarelor. Cetățile, cari formau de-a lungul marelui fluviu o linie de apărare sub imperiul roman și mai cu seamă sub cel bizantin, au devenit porturi pentru navigație, iar flotila de apărare a Basileilor din Constantinopol—vase comerciale de transport.

Precum Rinul, dela congresul dela Viena în 1814, prin care i-s'a asigurat libertatea de navigație, tot așa și Dunărea, dela congresul din Paris, și-a luat rolul util al acestor mari artere internaționale, fiind o cale mișcătoare de schimb.

Dar ce-i trebuia mai întâi de toate fluviului nostru pentru a putea servi la această mare menire? Nu numai vasele, cari să plutească pe el, — căci, după tratatul dela Adrianopol chiar (1829), Austria organizase un serviciu de transporturi pe Dunăre —, cât acea condiție esențială și individului pentru a propăși, și națiunilor pentru a trăi și chiar energiilor pentru a se desvolta, libertatea.

De-aceia încercările Austriei, în prima jumătate a secolului al 19-lea, nu au dat roade.

Nu mai după 1856, după-ce congresul din Paris a proclamat libertatea de navigație pe Dunăre, după-ce a asigurat de fapt această libertate prin înființarea comisiunii Europene și prin recunoașterea drepturilor națiunii celei mai interesante la această libertate, numai de atunci incoace s'a înființat, cel puțin dela Porțile-de-lie incoace, un regim normal și favorabil intereselor generale.

Cele dintâi piedici, ce trebuia înlăturate, erau una naturală și alta artificială cu cari se închisese eșirea la Mare. Prin proclamarea gurilor Dunărei de interes european, stavila artificială dispărea; prin lucrările continue și importante ale Comisiunii Europene, s'a ridicat piedeca naturală, pe care înmășpăririle și mersul neregulat al apelor o pusesse dela Galați în jos. Azi vapoarele de mare pot ajunge în ori-ce timp până la Brăila fără nici o greutate.

Paralel însă cu deschiderea reală a gurilor Dunărei, recunoașterea drepturilor noastre de națiune a permis ca, dela 56 până azi, siguranța și ordinea atât de necesară comerțului celui mare să sporească din ce în ce în porturile de pe malul fluviului și pe apele lui în secțiunea atât de turburată altă dată.

Îmbunătățirile ce s'au făcut pentru accesul în aceste porturi, liniile ferate ce s'au construit cătră dinsele au dat o impulsie și mai mare vieții, care începea pe fluviul cel mai important, prin situația lui internațională din toată Europa.

De câți-va ani România, prin înființarea unei navigații proprii, contribuie și mai mult ca să dea Dunărei locul ce va trebui să-l ia într'o zi,

cel de azi nefiind încă decât foarte depărtat de cel-ce în realitate merită.

Evenimentele cari s'au petrecut în Orientul Europei în a doua jumătate a secolului al 19-lea au contribuit negreșit mult la schimbarea regimului prohibitiv din toate punctele de vedere ce exista pe acest fluviu internațional. România, care și-a dat seamă dela început de importanța acestui fluviu pentru ea, a legat dela 56 chestiunea libertății Dunărei, de aceea a nealătării ei ca țară și națiune; — ea a făcut de atunci tot ce a putut ca să nu se stîrbească ce se dobândise pentru această libertate.

Din nenorocire, încercările ei n'au avut de cât în parte un rezultat, și într'alăt în cât era în joc partea care scaldă teritoriul nostru. Europa a făcut mult la 56 pentru un regim în realitate internațional pe Dunăre, proclamând pe toată lungimea Dunărei dela Elm la Isaceea un regim uniform prin comisiunea statelor riverane și de la Isaceea la Sulina prin comisiunea Europeană. De atunci însă, multe modificări s'au adus și găsim azi pe Dunăre 9 regime diferite: de la Regensburg la Passau în Bavaria, dela Passau la Semlin în Austro-Ungaria, altul la Porțile-de-lie la Brăila: regimul ruso-roman pe brațul Chilia, cel rusesc pe același braț la gura Chilie și în sfârșit acel al Comisiunii Europene dela acest port până la Sulina.

Această varietate ne arată că dacă lucrări tehnice s'au făcut pentru înlesnirea trecerii și a acostării vaselor, pentru un regim adevărat de libertate mai este încă mult de făcut.

Situația politică. Intreaga opinie publică maghiară este viu preocupată de chestia convocării noii sesiuni parlamentare, și în legătură cu asta de chestia nu mai puțin importantă a delegațiilor, care ar avea acum de curând să se țină. Este negreșit adevărat, că prea multe de tot sunt afacerile urgente, care așteaptă o grabnică rezolvire, așa că este exclusivă supozițiunea, ca guvernul maghiar să persiste pe lângă starea prezentă ex parlamentară încă timp îndelungat. Fără simțeste necesitatea continuării acțiunii parlamentare și privește cu vădită sollicitudine activitatea nerodnică a guvernului Tisza. Atât presa maghiară, cât și cea austriacă se ocupă cu deosebit interes de chestia redeschiderii sesiunii parlamentare și delegaționale, făcând fel de fel de combinațiuni cu privire la timpul acestei redeschideri, fără însă ca acestea să aibă cel puțin aparența verosimilității. Conform spuselor ziarelor vieneze, convocarea parlamentului ar fi avut să se facă pentru ziua de ieri, adică Luni, ear a delegațiilor pe 9 Maiu; ear cele maghiare ar fi informate, că parlamentul se va redeschide la 7 Maiu, ear sesiunea delegațiilor va urma la 16 l. c. Aceste informațiuni însă nu sunt exacte. Atâta este adevărat, că sub durata petrecerii monarhului la Budadesta, vor avea să se țină delegațiunile, adică în intervalul dela 2 Maiu până la 2 Iunie. De oare-ce sesiunea delegațiilor va fi anul acesta de scurtă durată, se ia ca probabil, că delegații se vor întruni în sesiune pe la mijlocul lunii curente, de unde urmează că și parlamentul are să se convoace în decursul săptămânii prime a lunii Maiu.

În cercurile guvernamentale de alt-cum se vorbește, că sesiunea III parlamentară va fi convocată pe Joui ori pe Sâmbătă săptămâna asta. Primul lucru, ce are de făcut camera, este să aleagă înainte de toate comisiunile, vicepreședinții și comitetul. La una din ședințele camerei se va ceti și autograful regal referitor la convocarea delegațiilor. Deputații guvernamentali, susțin, că imediat după alegerea membrilor

în delegațiuni, camera va fi de nou prorogată și anume până la închiderea sesiunii delegaționale.

În cercuri politice vieneze se vorbește, că delegațiunile se vor convoca pentru 11 Maiu.

*

141 școli de stat. Organele semi-oficioase publică decizul ministerial prin care se înființează pentru anul viitor 141 școli noue de stat.

Vom reveni.

Răspuns kossuthiștilor șovinisti.

Budapesta, 29 Aprilie 1904.

Cei dela foaia lui Lengyel Zoltán vor să se arete teribili de tot. Mai ales când aduc câte-o veste despre vre-o manifestație națională românească, apoi umplu coloane cu »kifakadás«-uri garnisite cu cunoscutul »furor Hunicus«, de parcă numai eri-alaltăeri ar fi rătăciți pe aici de prin ținuturile Mării Caspice. La cea mai mică pișcătură din partea noastră așa exploadează, ca și când ar fi captușit tot cu dinamită și praf de pușcă.

Așa făcuse mai curind cu ocaziunea petrecerii dela Ghioroc; își versau aceste baljocuri ale presei întreg veninul asupra harnicilor nostri studenți, pe motiv că aceștia n'au voit odată cu capul să cânte și declameze la concertul *românesc... unghurește!* Nimeni n'a reflectat la astfel de prostii. Repetându-se însă infamiile, trebuie să ne ocupăm din când în când cu ele.

În Nrul său din 28 Apr. aduce susnumita foaie o știre întortocheată despre un incident petrecut la »Mensa Academică« din Pesta între un student român și un unghur; anume cel dintăiu ci-c'ar fi ponegrit memoria »Marelui« (!) Rákóczi, ear din acest din urmă ar fi erupt indignarea »patriotică« și a răsunat cu o palmă cutezanța Românilor. »Pagubă că nu s'a repeșit aceasta palmă«, scrie organul kossuthist. Pretinde în

line dela rectorul universității (cel care ține prelegerile în limba germană!) să interzică odată pentru tot de una studenților de naționalitate »străină« de a mai vorbi în limbi »străine«, (risum teneatis!...) să-i constrângă cu puterea să recunoască »idea națională«, să ia parte la serbările »patriotice«, ect. etc.

Adevărul e, că palma s'a repetit nu odată, cum i-ar fi plăcut zbirului »F. M.«, ci de nenumărate ori, numai cât pe mura mizerabilului agresor, care cu o ne mai auzită selbătăcie a cutezat să insulte pe bravul nostru tiner, pentru-că acesta în decursul disputei asupra »Marelui« (!) Rákóczi a afirmat foarte la loc, că »e pagubă de banii storși din punga naționalităților și spesați cu transportarea osămintelor detronizatorului dela Onod!«

Infierbântatul rakocziar și-a luat răsplata imediat la fața locului, de îi va fi destul pe toată viața, dar totuși va mai avea afacerea o mică continuare.

Mai scriu cei dela »F. M.«, că tinerul nostru primește proviziunea la »Mensa« gratuit. Asta încă e o minciună deoare-ce acesta plătește taxa întregă: Românilor nu li-se acordă favoruri de acestea la »Mensa«, desi sunt vre-o 200, și fiește-care solveste regulat taxa obligativă la fondul ei.

În ce privește provocarea naivă ce i-o adresează rectorului n'avem multe de spus. Cine crede, că poți să-i impu-i cui-va cu forța sentimente străine de ideile înăscute și-i poți sili prin mijloace coercitive să-și disprețuiască limba maternă, acela ori e o creatură orbită de patimi, lipsită de ori-ce considerațiuni de echitate, onoare și bună cuviință, ori e o biată ființă deamă de-a fi internată lără amănare în casa nebunilor.

Cred ei, că va sosi vre-odata timpul când noi, naționalitățile, vom adora alături cu ei pe aceia, la a căror poruncă miș și miș de strămoși ai noștri au fost inecați în sânge, care nu s'au sfiit să detronizeze augusta dinastie la Onod și Dobritin și cari dinaintea pedepsei binemeritate au aflat de bine a-și lua tălpășita peste granițele țării.

România este cam cea dintăiu interesată prin situația ei la gurile Dunărei la punerea acestui fluviu sub regimul unei artere într'adevăr internaționale.

D. Dimitrie Sturdza, prin publicația ce a făcut a tuturor documentelor relative la libertatea de navigațiune a Dunărei, a pus și mai bine în evidență fazele prin cari a trecut istoria ei în secolul trecut. Această culegere, intrunind la un loc și actele încheiate pe fluviile într'adevăr internaționale, ne arată în același timp cât mai este încă de făcut pentru a arăta întregii Europi marile interes pe care îl are la navigația acestui fluviu.

În ceea-ce ne privește pe noi Români, atât de legați de libertatea Dunărei, putem zice că culegerea d-lui Sturdza formează un adevărat dosar național, fiind al unei chestiuni vitale pentru noi.

(„Voința Națională“).

VALEA VIEȚII ȘI VALEA MORTII

Legendă indiană, de Enrie Sienkiewicz.

Erau două văi imense una lângă alta, și despărțite numai printr'un riu limpede.

La un punct oare-care țărniș riuului se lărgiau, ear riuul forma un vad.

Prin valurile albastre puteai să privești pe fundul aurit, din care răsăreau cotoare de lotos, cari își desfășurau florile trandafirii și albe d'asupra apei; fluturei în colorile curcubeului sburau împrejurul florilor și printre palmierii de pe țărm, ear mai departe în aerul încălzit de soare răsuna ciripitul de paseri, ca sunetul clopotelor de argint.

Aici era trecerea dintr'o vale în cealaltă. Cea dintăiu se numea valea vieții, a doua valea morții.

Și pe una și pe alta le-a creat Brahma, cel atotputernic, punând mai mare peste valea vieții pe Vișnu cel bun, ear peste valea morții pe Șiva cel înțelept.

Și le zise:

„Faceți și le dregeți aici, după-cum credeți voi de cuviință“.

Și așa răsări viața în valea de sub stăpânirea lui Vișnu. Soarele începu să răsară și să apună, se făcea ziua și se făcu noapte, valurile mării înnoiau și scădeau. Pe cer se iveau nouri vestitori de furtună, pământul se îmbrăca în podoabe și pretutindenea furnicau oameni și animale și pasari.

Pentru-ca toate vietățile să se poată perpetua și înmulți, bunul Dumnezeu a creat iubirea și i-a poruncit, ca ea să fie în acelaș timp fericire.

Apoi îl chemă Brahma înainte feței sale și îi zise:

„Nu vei fi în stare a produce ceva mai desăvârșit pe pământ. De oare-ce însă eu am creat mai înainte cerul, tu poți să te odihnești, ear ființele, pe cari tu le-ai numit oameni, să vadă singuri, cum își vor toarce mai departe firul vieții“.

Vișnu ascultă porunca lui Brahma și din acel moment oamenii începură înșiși a-și purta de grije.

Din cugetele lor bune se zemisli bucuria, din cugetele lor rele, răsări mâhnirea; ei observară deci cu mirare, că viața nu este o sâr-

bătoare neconținută de bucurie, ci, după-cum a spus Brahma, firul ei se toarce așa zicând de două parce, dintre cari una are zimbet pe buze, ear cealaltă lacrimi în ochi.

Ei s'au dus deci în fața tronului lui Vișnu și se jeluiră:

„O, Doamne! Viața cu griji este grea!“

El răspunde:

„Iubirea să fie mângâitoarea voastră!“

Auzind aceasta, oamenii se duseră liniștiți, căci iubirea alunga în adevăr ori-ce grije, ear mâhnirea, în comparație cu fericirea, ce resulta din iubire se părea atât de neînsemnată, încât nici nu o băgau în seamă.

Dar iubirea este totodată și mama cea mare a vieții, și cu toate că valea în care stăpâna Vișnu era destul de vastă, totuși veni timpul, când fragilele din pădure, miera de prin deschizăturile stâncilor și fructele de pe pomi, nu erau suficiente pentru mulțimea oamenilor.

Cei mai cuminte dintre oameni începură atunci a stîrpi pădurile spre a dobândi pământ de arat, ca să semene semințe și să secere recolta.

Așa veni munca în lume, munca alcătui nu numai temelia vieții ci aproape viața însăși. Dar munca produse osteneală și din osteneală se născu istovirea. Și din nou se prezentă oamenii în fața tronului lui Vișnu:

„O, Doamne!“ strigau ei și întindeau brațele spre dînsul. „Osteneala ne-a slăbit trupurile și istovirea s'a încuibat în oasele noastre. Am vrea să ne odihnim, dar viața ne forțează din nou la muncă!“

conservându-și scumpa piele prin exiliu voluntar, și lăsând după sine foc și cenușă, plânsete și vaete? Nu știu ei, că noi nu vom să ne închinăm idolilor falși, ci numai memoriei adevăraților eroi, adevăraților martiri, cari pentru binele și libertatea poporului nostru au încins armele și cari, conștii de sfîntenia cauzei pentru care au luptat, n-au fugit după-ce li-s'au frânt puterile, ci au rămas neclintii, și zdrobiți cu roata și-au dat nobilul suflet pe șafotul ridicat de despotism?!

În fine nu ved ei, s'ermanii că în urma octoării forțate a limbii lor, cu toate-că li-o învățăm, unul dintre noi nu s'a lăpădat de ceea-ce i-a dăruit Dumnezeu mai scump, mai prețios, de limba sa maternă și conștiința națională, ci din contră, chiar prin această procedură ne potențează alipirea către scumpele noastre clenodii și ne oțelesc puterea de rezistență?

Renitent.

CONCERTUL POPOVICI-DIMA.

Sub acest titlu «S. bürgerliches Tagblatt» dela 30 Aprilie scrie:

Eri s'a ținut în fața unui public animat concertul Popovici-Dima, demult anunțat, dar care din cauza grevei căilor ferate s'a fost amănat. Baritonistul Popovici, care la noi are cea mai bună reputație și în trecut a fost cântăreț de operă la teatrul Wagnerian din Bayreuth, a avut o putere peste măsură atractivă asupra cercetării concertului. Nu de mai puțin interes a fost doamna Dima, asemenea bine-cunoscută aici debutând adeseori ca diletantă în reuniunea de muzică română, care de astă dată a pășit în public ca o cântăreață perfecționată.

„Gesellschaftshausul“, a fost literalmente plin. Locul meu plăcut de rangul al douălea lângă ușe, durere adeseori îmi lua plăcerea de a putea observa toate, și apoi durată unui concert de două ore și jumătate cu pauze mici, recunoscând: sub împrejurări forțate, nu era pentru mine lucru ușor. Impresia generală a prestațiunii a fost mulțumitoare, puțină variație însă la tot cazul ar fi mă-

rit efectul. Ori cât ar pătrunde cântarea la inimă muzica instrumentală de durată tot atât de scurlă are un efect înviorător și improspătător.

Modul cum domnul Popovici, în calitate de cântăreț de balade și cântece știe să interpreteze cu instinct natural toate impresiile din text, cum scoate în relief toate finețele bel cantoului și așa zicând știe să exprime în mod recitativ cele mai mari bucurii și cele mai profunde dureri — e neobișnuit și original, cum numai dela o adevărată fire de artist se poate aștepta. Aici dispar toate obiecțiunile meschine și toate expunerile. Mai presus de toate baladele de Löwe par a-și isvorii din inimă, le interpretează jucându-se și cu declamațiune plină de efect în toată distincțiunea; involuntar simți și te identifici cu el.

„Der späte Gast“ „Erlkönig“ și „Edvard“, au fost triumful lui principal.

Balada „Groza“, de Dima, e de un efect dramatic; tot asemenea cântecile populare românești, cari mai toate au fost repetate, au valoare mare musicală; „Mândrulă de demult“, „Mugur mugurel“, vesela „Știi tu măndro“, lasă să răsună cele mai gingașe părți ale sufletului poporului.

Debutul Doamnei Dima a fost în favoarea dinsei, și a știut să găsească mai ales lirismul și mai ales cantilena în registrele înalte a știut să triumfeze, a încântat prin școala mare, prin interpretarea plăcută și profundă și prin vocea frumoasă, caldă, care pătrunde la inimă, piano gingaș, intonațiunea metalică — abstrăgând câte-va diferențe — și exprimarea precisă fac onoare școlii din Lipsca.

Cu atât mai mult a strălucit cântăreața în „Loreley de Liszt“, aici a eșit în relief cu mare efect stăpânirea sigură a vocii sale metalice și puternice precum și nuanțarea tonului; aici și-a arătat gustul, care evită ori-ce expresiuni stridente și isvorește în cea mai frumoasă strălucire sentimentul natural. Cântecele românești ale soțului d-nei și le-a asimilat; „Leagăn verde“ „Pe când soarele“, „Foaie verde“ și „Doina“ admirabilă de Scarlatescu au fost primite cu entuziasm. Di Dima a avut toată seara rolul obositor de acompaniator, și a binemeritat dela Soliști dovedind mereu că e un musicant excelent care a știut să scoată din pianul Heldenbergian tonuri admirabile.

*

— Concertul Popovici-Dima de Joi seara a fost pentru cei cari l-au cunoscut pe dl Popovici și pe d-na și dl Dima întărirea credinței nutrite de alăta vreme că de la acești cântăreți senini timpul nu își cere tributul său, ci le dă ca nealtora viață lungă — lungă ca și crailor din povești — pentru ca să poată sădi în admiratorii lor o lume de gândiri superioare, dovedind în același timp până la ce grad de înălțime se poate avînta omul; ear pentru cei cari acum i-au cunoscut pentru întâia oră — vor fi fost foarte puțin — a fost o mângăere în suflet că din neamul românesc au eșit acești factori nu numai culturali, ci și naționali per eminentiam. („Telegraful.“)

Un proces interesant.

Sâmbătă s'a terminat la tribunalul din Sighetul-Marmației un proces interesant intentat mai multor Ruteni pentru agitație contra naționalității (maghiare), și a statului, precum și pentru agitație contra religiei (gr. catolice). Acuzatul Pleszka Maxim a și tot condamnat la 1 an temniță de stat. Vakaro Ioachim, Lazar Vazul și Kemény Vazul la câte 1 an și 2 luni și fiecare la câte 500 cor. amendă: Orosz Andor, Izai Andri și Pleszka Gábor la câte 2 luni temniță de stat, fiind declarați însă vinovați numai pentru agitație contra religiei.

Ei erau adică greco-catolici și au propagat ortodoxismul. Mulți Ruteni au și trecut la ortodoxism. S'a constatat însă că nu cu Rușii erau în legătură, ci cu patriarhia sârbă dela Carlovetz.

Propagând ortodoxismul, ei și-au bătut joc de greco-catolicism și ar fi agitat și contra preoților gr.-catolici numindu-i vînduți Ungurilor.

Oare dacă s'ar căuta respectarea legii, nu s'ar găsi și alții mulți vinovați că agită contra unei confesiuni? Proselitismul numai printre Ruteni să fie la modă? Ori că numai proselitismul ortodox este prigonit?

„Marele Brahma nu mi-a permis să desvoit viața mai departe; sunt liber însă a crea ceva, care să întrerupă viața și să aducă creație după muncă“. Și crea somnul.

Oamenii primiră cu bucurie acest nou dar și recunoscură, că aceasta este unul din darurile cele mai mari, ce le-au primit v'odată din mâna zeului. În somn se calmau grijile, și delusiile și puterile celor obosiți se reînnoiau. Somnul ștergea lacrimile și făcea pe oameni să-și uite necazurile. Și oamenii ziceau: „Fii preamărit căci ești mai bun, de cât viața, când suntem trezi“. — Numai un cusur avea somnul că nu dura vecinic și oamenii trezindu-se, începeau din nou munca și osteneala. Se duseră deci pentru a treia oară la Vișnu:

„O, Doamne! Ne-ai hărăzit un dar neprețuit, dar imperfect. Poruncește, ca somnul să fie vecinic“.

Vișnu se încrunta și răspuse: „Asta nu pot să vi-o fac. Mergeți însă la vadul rîului și trecând dincolo, veți găsi, ce căutați“.

Oamenii porniră în cete spre vad. Dincolo se întindea împărăția morții, unde stăpâna Șiva Acolo soarele nici nu apunea, nici nu asfîntea. Nu era nici zi, nici noapte. Spațiul era plin de o lumină alba, monotonă. Acolo nici un obiect nu avea umbră, căci lumina aceea pătrundea universal și era simburile tuturor lucrurilor. Cu toate acestea, țeara nu era pustie. În văi și pe coline erau grupuri încântătoare de arbori, iedere și plante acățătoare, și stâncile erau acoperite de struguri.

Dar atât stâncile, cât și trunchiurile arborilor și tot, tot era străveziu, par'că ar fi fost

create din raze de lumină condensate. Frunzele iederei purtau reflexul trandafiriu al aurorei și totul era așa de minunat, înconjurat de o liniște, necunoscută în valea vieții, fără prihană scaldat într'un vis luminos, într'un somn plăcut, din care nu mai este trezire. În aer nici un zefir, florile și frunzele stăteau în nemișcare. Oamenii, cari veniră sgomotoși până la vad, se opriră văzând lumina de crini, și își șoptiau: „Ce liniște!... O, o acolo este pace și somnul de veci!“ Cei-ce erau mai obosiți strigară: „Să trecem dincolo, să gustăm somnul de veci!“ Și intrară în apă. Valurile se despicară dinaintea lor, ușurându-le trecerea. Cei ce rămăseră în urmă, fură deodată cuprinși de un dor puternic după patria cea veche și strigară, să se întoarcă îndărăt. Nici unul însă nu și-a întors capul, ci fermecați de frumusețea țerii, mergeau înainte. Mulțimea, rămasă pe țărm, observa, că corpurile lor în măsură ce se îndepărtau, deveniau transparente, ușoare scaldate par'că în lumină și contopindu-se așa zicând cu lumina din valea morții.

Sosind dincolo, s'au așezat spre odihnă între flori și arbori, ori la poalele stâncilor. Ochii lor erau închiși, pe fața lor se reflecta însă mulțumirea și fericirea cea mai mare, cum nu le-a fost dat nici prin iubire în valea vieții.

Văzând cei de dincolo acesta, ziseră: Este mai frumos și mai bine în țeara lui Șiva, și începură a trece cete-cete, până ce valea vieții se golise aproape de tot.

Vișnu, care veghia asupra vieții, se îngrozi de sfatul, ce singur îl dăduse oamenilor

în mânia sa, și neștiind ce să facă, se duse la Brahma, Zeul superior:

„Creatorule!“ zise el. „Salvează viața! Ai făcut valea morții așa de frumoasă și luminoasă, și tot fug din împărăția mea!“

„Nu ți-a mai rămas nimeni?“ întrebă Brahma.

„Numai un tiner și o fată, o Doamne cari se iubesc atât de mult, în cât au preferat a renunța la fericirea eternă, de cât să închidă ochii și să nu se vadă unul pe altul“.

„Ce vrei așa dar?“

„Fă, ca împărăția morții să nu fie așa frumoasă, căci și acești doi mă vor părăsi, îndată ce va trece primăvara iubirei lor“.

Brahma se gândi puțin, apoi zise:

„Nu! Frumusețea și fericirea împărăției morții nu le voi împuțina, voi face însă altceva spre a salva viața. De acum înainte toți oamenii vor trebui să treacă dincolo, dar nu vor mai trece cu plăcere și de bună voie!“ Așa vorbi Brahma și din întunec țesu o perdea nepătrunsă, apoi creă două ființe înspăimântătoare, dintre cari pe una o numi frica, pe cealaltă durerea, și le porunci să atârne perdeaua la vad.

De atâncel se porni earăși o nouă viață în împărăția lui Vișnu, căci deși valea morții a rămas tot așa de încântătoare, pacinică și fericită, cum era mai înainte, oamenii totuși se temeau a trece dincolo.

DIN ROMÂNIA.

Veniturile căilor ferate. Venitul căilor ferate pe luna Martie a fost de 4.139.577 lei față de 4.214.115 lei încasați la aceeași dată a anului 1903 și față de 4.316.975 lei încasați în luna Martie 1902. Deci încasările din luna trecută a anului curent au fost în plus cu 225.466 față de luna Martie 1903.

Incasările pe întregul an financiar, adică dela 1 Aprilie până la 31 Martie 1904 au fost de 57821.046 lei față de 55.108.529 încasați în anul 1903 și 53 milioane 91.132 lei încasați în anul 1902.

Anul acesta încasările la C. F. au dat un excident de 4.739.914 lei față de anul 1902 și 2.622.517 față de anul trecut.

Dela bagage s'au încasat anul acesta 587.346 lei, dela călători 18.543.320 lei dela mărfuri de mare înțeleală 1.590.435 lei iar dela cele de mică înțeleală 37129246 lei.

Anul trecut s'au încasat dela mărfurile de mică înțeleală 34.934.147, de cu un minus de 2.135.798 lei, față de anul curent iar în anul 1902, dela acelaș capitol s'au încasat 33.800.114 lei cu un minus de 3.269.831 față de anul curent.

Războiul ruso-japonez.

„Die Zeit“, ocupându-se de dezastrul suferit de Ruși la Port-Arthur, spune că el a produs o adâncă impresie în toată lumea slavă ale cărei idei favorite sunt neînfrângerea colosului rus și viitoarea lui predominare în Europa. Dar și în afară de acest cerc al intereselor naționale, nu se va găsi nimenea care să nu deplângă soarta bravului amiral Makarov și a celor 800 de marinari, cari au perit împreună cu el. Pentru lumea civilizată, catastrofa e și mai dureroasă la știrea că cu această ocazie a perit ce lebrul pictor și apostol al păcii Vereșaghin.

Războiul acesta — continuă ziarul vienez — desvăluie acum deja, după o durată de câteva săptămâni, toate defectele și păcatele sistemului rusesc. Mai înainte se putea crede că Rusia, a cărei administrație civilă e cunoscută ca foarte inferioară, va fi la înălțime cel puțin din punct de vedere militar. Aceasta firește că nu se potrivea cu experiențele din războaiele de până acum ale Rusiei, dar după gloriificările și mândria lumii oficiale și oficioase, trebuia să se conchidă la înarmări puternice, la o desăvârșită pregătire de război. În loc de aceasta, imediat după începerea războiului se arată o lipsă tristă de direcție și de ajutor la timp.

Despre lipsurile ce se observă în aprovizionare și în transporturi, nu trebuie să se mai vorbească: ele pot fi puse în socoteala corupțiunii administrative ajunsă celebră de mult. Dar n'a fost mai bine nici în lucrurile curate militare. Simptomul cel mai izbitor au fost continuile înlocuiri în toate comandamentele importante. O putere militară de mână întâiu cari de ani de zile e angajată cu mari mijloace în Asia răsăriteană trebuia să fie pregătită de mult pentru toate eventualitățile și să aibă oameni potriviți în locurile potrivite. La început se istoriseau minuni despre numeroasele talente ale guvernatorului Alexieff, care a fost investit cu așa depline puteri cum dela Wallenstein n'a primit nici un general european dela suveranul său. Abia se văzură primele insuccese dela Port-Arthur și acele depline puteri dispărură. Ca generalisim era numit Kuropatkin, ear' la marină Stössel, omul de încredere al lui Alexieff, a fost înlocuit cu Makarov. Acesta era desigur un marinar strălucit, s'a dus însă în fugă din extremul Apus în extremul Orient, s'a aflat de-odată într'un nou mediu, necunoscând nici pe tovarășii săi de arme, nici situația, nici pe adversar. Acum când Makarov a căzut, e numit iarăși un om nou din Apus, Skrydlov, comandantul de până acum al flotei din Marea Neagră. Din partea Japonezilor până acum nu s'a auzit de loc de noul numiri și de schimbări de comandanți. Fie-care stă la postul în care se afla înainte de război; amiralii Uriu și Togo își au de mult stabilite competențele și însărcinările. Aci totul merge liniștit, regulat și cu plan după cum se așteaptă și se obișnuiește într'un război modern.

În războaiele din timpurile vechi, când armatele erau strinse când era nevoie de ele era

de ajuns un comandant viteaz care cu temperamentul său să câștige pe soldați și să priceapă a-i conduce la izbândă. Azi războiul este o știință, totul e studiu, socoteală, chibzuială; aci trebuie cu rezerve uriașe de forțe și fie-care forță trebuie întrebuițată la locul potrivit. Rusia lucrează însă și acum cu vechile improvizări, cu vechile măsuri în ce privește comandamentele. Makarov s'a aruncat în război ca într'o aventură. Dar mai fără cap de cât el pe care Japonezii l'au atras într'o catastrofă sigură, au trimis pe acest iute de fire și prea cutezător acolo unde se cerea un om cu calcul rece.

*

Catastrofa lui „Petropavlovsk“. — Amiralul Makaroff.

Marea catastrofă care lovește escadra rusă din Port-Arthur, se aseamănă și trebuie pusă alături de cele două dezastre încercate de dinsa la începutul războiului; ca și lenissei la 10 Februarie, ca și Bogarin la 11, Petropavlovsk se sfârșește la 13 Aprilie st. n., lipsind de data aceasta flota rusească de una din cele mai puternice, cele mai bune și mai încercate unități. Te cutremuri la ideea că o mașină așa de perfectă, așa de puternică, a putut să dispară de pe suprafața pământului într'o clipeală, și totuș pierderea materială nu este nimic aci, față de mărirea cataclismului în sine. Rusia va putea repara într'o zi această pierdere: în această privință ziarele povesteau de curând următoarea întâmplare. Un neguțator moscovit, modest îmbrăcat, posesor al unei averi imense, s'a prezentat la ministerul de marină și s'a informat de prețul unui cuirasat. „Nouă milioane de ruble“ i-s'a răspuns. Acest om scrise pur și simplu pe o foaie de hârtie: „Subsemnatul, neguțator în Moscova, mă angajez să vârs nouă milioane ruble pentru construcțiunea unui cuirasat“; salută pe funcționar, salută portretul țarului ce era într'un colț al camerei, își luă pălăria și plecă.

Aceste acte de generozitate sunt dese la ruși, și la dinșii mai mult decât la alte popoare, se poate zice că „rănilile de bani nu sunt mortale“. În schimb, Rușii simt cu o deosebită sensibilitate pierderile de oameni și durerile morale; nu vor uita nici odată; nici odată istoria fidelă nu va înceta de a relata că „Petropavlovsk“ purta opt sute de vieți și că pierderea sa instantanee și sterilă este mai scumpă în oameni decât câștigarea unei mari victorii.

Mai prețioasă poate decât celelalte toate, viața prea brusc tăiată a amiralului Makarov adaugă o nouă durere și mărește doliul național. Makarov era popular și merita să fie. căci frumoașa sa carieră de știință și de acțiune, combinate, a adus roade folositoare pentru mărirea patriei sale.

Născut în 1848, Makarov a debutat în viață pe aceleași regiuni în care și-a găsit moartea de soldat. Crescut la școala preparatoare marină din Nicolaevsk, în regiunea Amurului, de pe atunci era destinat să devie un marinar al Extremului-Orient.

Greutatea cea mare pentru dînsul era să treacă de acolo la corpul de cadeți de marină din Cronstadt; puține vase de război treceau pe la Nikolaevsk. Unul din ele consimți să-l primească pe bord, și în 1863 îl lăsă la San-Francisco, de unde se întoarse singur la Nicolaevsk. În sfârșit în 1867 ajunge la Cronstadt, și obține primul grad al ierarchiei navale, acela de aspirant.

Navigând în 1869 pe bastimentul Roussalka, scrise asupra înămolirei accidentale a acestui vas un articol remarcabil, prin care a debutat în literatura militară. În 1872, studie cu pasiune proprietățile etancheitei.

În războiul din 1877 luă parte comandând vasul Marele duce Constantin, de unde încarcă șalupe cu vapor armate cu torpile, după un procedeu al său special, și cu cari causă mari pierderi Turcilor.

Serviciile pe cari le-a adus au fost așa de însemnate, încât i-se dete crucea Sfântului George la 1878. În 1881, a fost atașat lui Skobelev în campania contra Akkalilor-Tekkei.

Anii următori fură pentru dînsul o nouă perioadă de lucrări științifice. La Constantinopole, pe stațiunea Tahan, studie curenții Bosforului și demonstră că acești curenți sunt produși de diferența de sare ce există între apele Mediteranei și ale Mării Negre.

Într'o călătorie împrejurul lumii (1886—1889) pe coverta Vitiaz, își scrise într'o remarcabilă lucrare observațiunile sale asupra temperaturilor și densităților mărilor.

Nunit contra — amiral în 1890, inspector al artileriei navale în 1891, — în momentul în care pulberea fără fum și tunurile cu tragere repede transformau cu totul această parte a armamentului, — Makarov comandă în 1894 escadra din Mediterana, în 1896 aceea din Pacific, și își pregătea de pe atunci marele rol pe care trebuia să-l joace în 1904. Imprejurările de atunci erau destul de critice, căci încă de pe atunci Rusia a aruncat sămînța războiului actual, impunând Japoniei tratatul dela Simonoseki.

Makarov, puțin în urmă, prin comanda practică a escadrei din Marea Baltică, avu prilejul să se pregătească bine pentru eventualitățile viitoare. Tot atunci și-a publicat încercările asupra tacticii navale, și dări de seamă despre noile sale invențiuni. Nici chiar războiul nu întrerupse activitatea sa tehnică. Numai moartea îi puse sfârșit, căci chiar zilele trecute Mesagerul din Cronstadt relata rezultatul favorabil al experiențelor făcute cu ajutorul uscătorului cu putere centrifugă propus de amiral, pentru a curăți de ori-ce urmă de apă aburul distribuit de mașini la eșirea din căldări.

De sigur pierderea unui asemenea om în energia caracterului era deplăută de resursele spiritului, pentru care îndrăzneala hotărîrilor se complecta și se compunea dintr'o imensă știință profesională, nici odată lipsită de mijloace de execuțiune, această pierdere înseamnă o gravă întorsătură a evenimentelor, pentru Ruși, și un câștig însemnat pentru Japonezi. Să nu se grăbească însă de a exploata acest avantaj, neținând seamă de putere forței morale care dormitează în sufletul vrăjmașilor lor: sufletul unui rus se poate asemăna cu o torpilă sub-marină; îndată ce o atingi, o faci să izbucnească în acte de sacrificiu și de devotament. („Le Temps“)

Din străinătate.

Sosirea lui Loubet acasă. Din Roma se telegrafează că președintele Loubet s'a despărțit de regele Emanuel foarte cordial, îmbrățosându-se și sărutându-se ambii reciproc. — Amiralul spaniol, al cărui vas staționează la gura Ronei, a lăsat se întrebe pe președinte dacă îl poate saluta din incidentul rentoarcerii sale în patrie. Loubet i-a răspuns că îl primește bucuros pe vaporul Marseilles în Marsilia. Președintele a sosit azi la Toulon, continuându-și calea imediat către Paris.

*

Convențiune secretă între Rusia și Turcia.

Din Constantinopole se vestește: în cercuri diplomatice a produs mare îngrijire împrejurarea, că la Ediz Kiosk zi de zi este consiliu ministerial, și că între poartă și ambasadorul rus urmează în continuu conferențe. Se vorbește, că guvernul rus are de gând să încheie convențiune secretă cu Turcia, de oare-ce Rusia suspicionează pe Austro-Ungaria, care are alt plan în ceea-ce privește Macedonia. Drept aceea Rusia voește să-și asigure influența în Balcani, care a slăbit în urma conflictului cu Japonia, ca în modul acesta să aibă mână liberă în Extremul-Orient. Un al doilea scop al acestei convențiuni secrete ar fi, cum se presupune, obținerea permisiunii de a-și trece Rusia flota sa de pe Marea neagră prin Dardanele. Diplomația din Constantinopole, crede că Rusia se va feri de a alarma statele europene că aceasta-i tragere de șac, dar totuși nu consideră de exchisă verosimilitatea unei atari încercări, cum ea (Rusia) se află de prezent în o situațiune nu se poate mai dificilă.

*

Serbia.

Regele Petru și ambasadorul rus. Vorbirea ambasadorului rus Gubastov reîntors la Belgrad, rostită cu ocaziunea primirii sale în audință de către regele Petru, a făcut bună impresiune. Ambasadorul a vorbit despre străbunul regelui, ca despre un erou, considerându-se de fericit, că poate întinde mandatul său nepotului acestei figuri istorice glorioase.

În cuvintele acestea ale ambasadorului bărbatului politicii din Belgrad ved întărirea dominațiunii dinastiei Karageorgevici din partea curții din Petersburg.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 2 Maiu 1904.

— **Biserica mijloc de maghiarizare.** Toate ziarele ungurești scriu cu laudă mare despre credincioșii bisericii gr. catolice din Sătmar care au mers în deputațiune la episcopul din Gherla, cerând să nu permute de acolo pe actualul preot care le face slujbă și le predică ungurește. În acelaș timp deputația asta — niște Români inconștienți, maghiarizați — ar fi declarat, că preotul, pe care e vorba să-i trimită acolo episcopu, nu le trebuie din cauză că va predica românește și peste tot, venirea lui acolo e solicitată de Români — naționaliști. Păcătoșii ar fi declarat că mai bine trec la catolicism de cât să stea sub păstoria unuia asemenea preot.

Lumea românească este curioasă acum să vadă ce deslegare va da episcopul acestei afaceri? Tolera-va ca biserica română să fie un mijloc de maghiarizare?

Dar credincioși români cari nu vor să audă românește nici slujbă, nici cântări, nici predică, într-o biserică românească nici n'au loc. Ar fi un păcat ca de dragul unor astfel de inconștienți să se consacre un obiceiu care s'a dovedit și până acum fatal. Căci din capul locului nu ar fi trebuit să se rabde ca într-o biserică românească să se audă alt cuvânt de cât românesc!

— **Consistoriu plenar.** Telegraficul scrie: Luni în 12 April v. c. s'a ținut o ședință plenară extraordinară a Consistoriului arhidieceșan, la care au luat parte toți membri din loc, cum și membrii externi: Gregoriu Pletosu, Vasile Damian, Dr. N. Vecerdea și Arsenie Vlaicu.

În ședința aceasta s'a decretat: a) să se angajeze firma Zeiser și Kobiger din Viena cu facerea candelabrelor pentru catedrala din Sibiu; b) pentru lucrările de sculptură a admis o concurență restrânsă între frații Busuioc, Bobic, Petruțiu, Pișlea, Elges și Heine, cari după părerea juriului au prezentat schițe mai corespunzătoare; c) pentru pictură a decis să invite pe profesorul Octavian Smigelski, ca să facă pe lemn de teiu o piesă pentru iconostas, și pe o cupolă în interiorul bisericii în mărime naturală o schiță, și fiind aceste examinate din nou de juriu — și aflate corespunzătoare — să se încheie contractul cu profesorul Smigelski, deocamdată numai pentru pictarea iconostasului și a cupolei.

Ședința a durat peste 3 ore, dovedind toți membrii mare interes pentru rezolvirea norocoasă și favorabilă a ajustării interne a bisericii catedrale.

— **Monarchul nu merge la Londra.** Deși oficios încă nu s'a confirmat, totuși se consideră ca sigură știrea, că Monarchul nostru nu va călători la Londra pentru a face o vizită regelui Edvard, cum se proiectase. Motivul este, că la sfatul medicilor și sfetnicilor Săi nu voește să se espună oboselelor împreunate cu călătoria lungă, și având în vedere situațiunea politică din ambele părți ale monarchiei. Regele Eduard însuși apreciază acest motiv și așa este probabil că ambii domnitori să se întâlnească la *Marienbad*, unde va sosi regele englez la 6 August.

— **Manevrele din est-an.** Ziarul „*Hlas Naroda*“ din Praga confirmă, că manevrele din est-an, la cari vor fi de față

regele nostru și Imperatul Germaniei Wilhelm, se vor face în giurul localităților *Strakonitz* și *Wodnau* în Bohemia. Regele și Imperatul vor avea sub durata manevrelor locuința în castelul *Zdenko*.

— **Innaintarea ducesei de Hohenberg.** Din Viena se anunță, că conform veștilor transpirate dela curtea împărătească, ducesa Sofia de Hohenberg, soția arhiducelui Francisc Ferdinand peste scurt timp va fi înaintată în rang. Este probabil, că ducesa să obțină rangul de *altefă regală*.

— † **Livia Nowotny**, născută Pop (fosta veduvă Șandru), soția dlui căpitan Nowotny, după-cum aflăm cu adânc regret, a încetat erii din viață, în vârstă de 38 ani. O deplâng întristatul soț și cinci copii minori.

Înmormântarea se va face mâne Marți la orele 2^{1/2} din locuința decedatei, strada Capelei (Kápolna) Nr. 8. Aflăm că va veni să pontifice P. S. Sa Episcopul Dr. V. Hossu.

Celor întristați trimitem condolențe.

— **Starea catolicismului în America.** Catolicismul roman este în decadență în Statele-Unite. Așa afirmă cel puțin un scriitor catolic german în organul partidului central „Germania“ din Berlin. În anul 1900 erau 10,774.932 de catolici cu 13 metropoliți, 80 episcopi, 12.000 preoți și 10.427 biserici. Afară de asta sunt 3812 școale parohiale, 8 universități, 76 seminarii, 3395 ascultători de teologie, 217 asile pentru orfanii, 30.081 orfanii și 885 institute de binefacere. În ultimul deceniu aproape 8 milioane a fost numărul celor emigrați, de unde urmează, că azi ar trebui să fie în America 24 milioane de catolici. Causale decadenței catolicismului în America după scriitorii germani sunt următoarele:

Sacrificiile cele mari și contribuțiunile bisericile, distanța cea mare a celor imigrați de biserică și școale, deosebirile de limbă și naționalitate, *materialismul practic al Americanilor*, numărul cel mare al logelor francmasonice și indolența presei liberale față de cele bisericile. Autorul se plânge, că în Statele-Unite catolicismul este conform oareș-cărui plan apăsător, împedat în mișcarea și dezvoltarea sa organică de forțe multiple secrete. Așa. p. dela oficii înalte catolice sunt eschiși dacă nu de jure, apoi de facto, ori cel puțin numai cu greu pot ajunge. Nu este cadentă, zice autorul din chestiune — ca președinții de republică ori ai guvernului să fie catolici. Dintre 90 membrii ai senatului federal abia 2—3 sunt catolici, ear din 356 membri ai camerei abia este deputat catolic. Școalele publice începând cu cele elementare populare până sus la universități și academii sunt de nomine interconfesionale, de fapt însă protestante, de oare-ce și profesorii și rectorii sunt protestanți. Insuși legea matrimonială este întemeiată pe sistemul protestantismului, și nu este aceea țeară creștină pe pământ, unde divorțul să se facă atât de ușor, ca în America. (Cardinalul Gibbons a arătat de pt. că dela 1867—1886 în statele-unite au fost 328.716 de cazuri de divorți, până când în Irlanda catolică în acest interval numai 7, și șapte!) La asta se adaugă numărul cel mare al societăților francmasonice și al altor societăți antibisericile, și mai ales anticatolice. Nainte cu 10 ani au fost în Statele-Unite 12.085 loge francmasonice cu 700.000 membrii, ear de atunci numărul lor a crescut. Șefii diferitelor state, guvernorii, ministrii, juzii, deputați și profesori toți sunt francmasoni.

— **Opera societății biblice.** Anul trecut „Societatea biblică pentru Britania și Străinătate“ a aplicat 850 agenți pentru vinderea bibliiei, cari peste tot aproape 2 milioane de exemplare au desfășurat prin difetele țeri și pentru diferitele popoare ale pământului. Pentru răspândirea bibliiei societatea a întrebuițat 1 mil. 32 mii coroane în decurs de un an. Anul trecut a dat 997.720 exemplare de biblie completă, 1.493.000 exemplare a testamentului nou 3.454.000 exemplare a testamentului vechi, de tot 5.940.000 exemplare. Dela înființarea ei adecă dela 1804 a dat mai mult ca 168 milioane exemplare, ear spesele dărei din anul trecut au trecut suma de 6.084.000, ear venitele 5.580.000, rezultă adecă un deficit sensibil de 504.000 coroane. Dar n'are

nimic a face, considerând scopul măreți ce și l'a fixat societatea cucerind teren cuvântul Domnului din ce în ce tot mai mult.

A. Marquet de Vasselot, renumitul sculptor, a murit la Paris în etate de 64 ani.

Contele Anatole Marquet de Vasselot, s'a născut la Paris în 1840. Debută la Salonul din 1866, cu un portret al lui Liszt. Sculptă după aceea bustul lui Balzac (1875), statua lui Scribo care se află lângă Hotel de Ville (1881), statua lui Lamartine care se găsește la Passy, și în fine, statua amiralului Monchez, care este la Observator.

Dar operele lui nu se mărginesc numai la portrete; lui se datorează grupuri cari sunt de mare valoare: *le Christ au tombeau* care e la Rouen, *Patrie, Honneur à nos morts*.

Marquet de Vasselot fu de asemenea un savant ale cărui lucrări fură premiate de Academie. A scris *Istoria portretului în Franca* (*Histoire du portrait en France*).

— **Stipendii pentru perfecționare în a predica.** Celim în „Candela“, că cooperatorul Dr. Ipolit Tarnavschi din Rădăuți și spiritualul Dr. Cassian Brândzan dela penitenciarul din Stanislau (în Bucovina) au obținut câte un stipendiu de 2000 coroane, pe timp de un an, spre a se perfecționa în oratoria bisericăscă la universitatea din Viena.

— **Averea Țarului.** Mai zilele trecute a străbatut vestea, că Țarul Nicolae și-a oferit averea sa întreagă țerii pentru scopuri de război, ear după o versiune numai o parte din ea: 200 milioane de ruble. Dacă este adevărat și asta ca Țarul a donat măcar numai atâta pentru război, apoi și asta este o sumă considerabilă și unică de oare-ce până aici nu s'a pomenit, ca cine-va să fi făcut cui-va, fie chiar unei națiuni, un dar atât de mare în bani. Noroc, că Majestatea Sa sântul Țar o poate face asta fără să se prea încordeze, căci este cel mai bogat om pe pământ. În comparație cu el și Rockefeller este numai iac'ășa un om cu stare bună. Nime nu poate ști, cât de mare este averea lui, nici chiar administratorul bunurilor împărătești, *baronul Friedrichs*.

Venitul oficios al Țarului este de circa 50 milioane ruble la an, dar asta este numai o parte a venitului său, și anume numai o parte neînsemnată a venitului său adevărat: căci acesta n'ar ajunge să acopere imensele cheltuieli ale curții imperiale. *Singur balul de stat* d. e., ce se ține în tot anul și care anul acesta din cauza războiului nefast nu s'a poate ținea, consuma 5 milioane coroane.

Donațiunile făcute de Țar pentru scopuri bisericile ating anual 16 milioane coroane. În schimb și bisericile îi fac cadouri uriașe slăntului Țar. Peste tot nu este pe fața pământului, nici un cap încoronat, care să primească atâtea cadouri, ca Țarul.

În privința asta la locul prim stau domnitorii vazali. La pășirea pe tron a lui Nic. II., emirul din Bochara și Chanul din Chiva au emulat, care dintre ei poate aduce Țarului cadou mai prețios. Chanul a învins. El a trimis o cunună de mărgăritare dintre cele mai frumoase pe lume afără de asta o cutie de diamante, smaragd și pietrii de rubin. Toate astea prețiau cel puțin 12 milioane coroane. Emirul a rămas îndurător cu aproape 2 milioane, adecă cu atât a valorat mai puțin cadoul său. O avere întreagă a valorat și cadoul, ce l'a făcut tătucului hermanul cazacilor dela Don, prințul *Mirsiki Svatopluc*. Pietrii scumpe are Țarul, cu câte poate numai Șahul Persiei se poate lauda dar alți domnitori pe pământ nu. — O datină veche dar din punctul de vedere al sporirii averilor împărătești foarte salutară este și aceea, că oameni bogați își testează averea Țarului, ori măcar și numai o parte din ea. Moștenirea însă nu totdeauna este inclinat să o primească puternicul autocrat. Cel-ce nutrește în gândul său un atare plan loial, este dator să-i aducă la cunoștința administrațiunii averilor împărătești într-o istanță preaumită, care cercetează apoi, dacă averea s'a agonisit pe cale cinstită. Dacă nu-i nici o sminteală în privința asta, testatorul este avisat, că ofertul său este primit, putând astfel închide ochii liniștit, căci Majestatea Sa Țarul în nemărginita sa bunătate s'a îndurat să primească prea grațios milioanele oferite. Țarul însă nu cheltuește venitele averilor astfel moștenite pentru lipsuri proprii, ci aceste averi

le administră ca pe niște formale fundațiuni cu scop de binefacere. — Pentru atârș scopuri spesează țarul într'adevăr sume enorme de multe ori și afară de frontierele țării împarte daruri cu neasemănata liberalitate. Așa de pildă jertfelor foamei din India a donat 2 milioane ruble!

Baronul Friedrichs cu o ocaziune s'a pronunțat asupra averii țarului în următorul chip: Cât de mare este această avere, este imposibil a ști măcar aproximativ. Se ia ca sigur, că venitul curat este la an 350 milioane de ruble. Afară de asta țarul are tesauri nepretuțiți, cari n'aduc nici un venit, precum: pietrii scumpe, obiecte de aur și argint, palate nenumărate. Țarul care este cel mai bogat om pe pământ, are modul de viața de tot simplu. Garderoba sa este poate cea mai mică între garderobele domnitorilor; nu este luxurios; tot așa naturel are și țarevna. Amândoi sunt cei mai fericiți, când se află în mijlocul copiilor lor. Atât țarul cât și țarevna îi este muncă foarte obositoare ori-ce festivitate.

— **Regele Italiei ca sportsman.** Regele Victor Emanuel este un pasionat pescar cu undița. Dar acesta îi este unicul sport, la care n'are noroc. Într'o zi după un pescuit de mai multe ore se întoarce pe jos acasă numai cu trei pești miserabili acățați de o ață. Pe drum, se întâlnește cu un simplu țeran dela țeară, care după ocupație era pescar, și ceru foc dela rege, pe care nu-l cunoscuse, să-și aprinză luleaua.

— *Așa se vede, că d-ta nu prea ai noroc cu undița. Când privesc la ceea-ce ai prins, mai că-mi vine să cred că d-ta ești regele.*

Regele întrebă roșu în față de aceste cuvinte sincere ale simplului țeran:

— Cum așa?

— *Oh, răspunse țeranul, prea mult își închipuește, și cam nu are pentru ce, căci mai degrabă îl șede să fie rege, decât sportsman...*

— **Testamentul lui Vereșciaghin,** vestitul pictor rus, care a avut un sfârșit atât de tragic și neașteptat, a fost zilele trecute desfăcut. Așa se crede că Vereșciaghin avea o presimțire sinistră de a făcut testament nainte de plecarea sa pe câmpul de război. Tablourile sale și averea sa mobilă a lasat-o soției sale și copiilor săi. Avere în bani n'a rămas după el, și este probabil că de aceea a ostenit atâta celebrul pictor, ca să poată concura cu noile sale tablouri la premiul Nobel.

— **Etimologia japoneză.** Un filolog german, care acum s'a rentors din Japonia, scrie un interesant articol despre formarea cuvintelor japoneze. Limba japoneză nu suferă cuvinte străine, nici măcar cele latine și grecești, acceptate de toate națiunile europene, ca terminii tehnici, cari de multe ori în limba modernă nu se pot reda. Gramaticii și filologii japonezi formează pentru fie-care cuvânt străin un nou cuvânt propriu, ori îl circumscrie. În modul acesta limba japoneză, de când țeara Micadului a pășit pe terenul progresului, s'a sporit considerabil cu cuvinte și expresii noi. Filologul german dă apoi drept specimen ale etimologiei japoneze câte-va exemple. Așa de pildă *fonograful* în limba japoneză se numește *es-cu-on-ki*, care este format din trei cuvinte traduse verbal: *cutie unde să păstrează glasul; torpila; sui-rai*; pe românește: *tunetul mării; aparatul pentru a da semne pe mare; suk-insingo*, ceea-ce înseamnă pe românește steag de lumină. Filologul german se exprimă cu multă laudă asupra formațiunii foarte nimerite și expresive a cuvintelor japoneze.

— **Unde este căldura cea mai mare.** Celor friguroși, cărora nici luna lui euptor nu le este destul de caldă, le recomandăm insula Bahrain (în sinul arabic), care conform constatărilor științifice este locul unde este mai cald pe fața pământului. Temperatura medie pentru întreg anul este de 29°R; în lunile Iulie, August și Septembrie căldură este insuportabilă, suferită numai de indigeni. În aceste 3 luni termometrul la meziul nopții arată permanent 30 R=37.5°C, dimineața la 7 ore 33—34°R=41.2—42.5°C, eară d. a. la 3 ore 48°R=60 C!

— **Innebunit în urma grevei.** Cum vestește firul telegrafic din Budapesta, funcționarul de tren Fehér Lajos a innebunit în urma agitațiunilor din zilele trecute. Pe bulevardul Teresian a început să-și rupă hainele infestând și publicul trecător. Nefericitul în urmă fu făcut ino-

fensiv și dus la casa alienaților de pe câmpul Leopold.

— **Vicariat apostolic în Japonia.** Cum vestește ziarul roman „Giornale d'Italia“, pontificele Piu X va înființa pe insula *Schi Roku* un vicariat apostolic, cu a cărui conducere va concredere ordinul dominican, cari au fost necesități să părăsească insulele Philippine.

— **Inveninări în masse.** În comuna *Plotzk*, cum anunță o telegramă din Varșovia, de unăzi s'au îmbolnăvit grav 18 oameni între simptome de inveninare provenită din mănecarea de carne de porc. Dintre cei inveninați brutarul Roth și din familia unui măsar au murit 6 inși până-acum. Alți 6 se află în pericol de moarte.

— **Sfârșitul grevei ziarelor din Lissabona.** Am adus și noi știrea despre straiicul ciudat ce l-au făcut în capitala Portugaliei personalul redacțiunilor în comunitate cu tipografi. Acu se vestește că ziarele apar de nou. Proprietarii ziarelor au amenințat, că dacă tipografil vor face și mai departe grevă, atunci vor aplica femeii ear în locul culegătorilor vor folosi mașină de cules. De amenințarea asta s'au speriat tipografil, luând fie-care de nou firul lucruri prin atelierile tipografice.

— **Crucea sau steaua dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967,** care se bucură de renume în țeara întreagă, astăzi și-a sporit documentele de vrednică recunoștință cu încă unul, pe care îl dăm aici în întregime:

Prea St. Dle Müller!

Nu pot trece cu vederea să nu-ți exprim cea mai sincera mulțumită, căci leacul d-tale le întrece pe toate cele până acum.

Scumpa noastră mamă suferă de 15 ani de dureri de stomach și reumatism, astă toamnă ajunsese într'o stare atât de tristă, încât nu mai aveam nici o nădejde, că va mai trăi, rămăsese pe ea pielea, și osul nu își putea mișca nici o mână sau picior, cu un cuvânt ajunsese ca un copil neajutorat. Crucea, d-tale dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967, după-ce a purtat-o abia 4 săptămâni, atât i-a ajutat, încât spre cea mai mare mirare a mea mama și-a părăsit patul și acum e pe deplin sănătoasă. Ori-cine suferă de astfel de boale să se îndrepte numai către d-ta.

Primește deci Stimate dle Müller încă odată cea mai sinceră mulțumită din partea întregii noastre familii. Dumnezeu să te binecuvinte și să-ți dea răsplata binemeritată.

Baraczka, 18 Iulie 1902

Cu deosebită stimă:

George Parth.

De aceea e de recomandat tuturor, cari au boale ca: reumatism, asthmă, insomnie, neuralgie, bătae de inimă, durere de cap și de dinți, migrenă, impotență, mâni și picioare reci, sgârciuri de inimă, urină în pat, slăbiciune, ameteți, boală de creier, influență, sgârciuri de stomach, ischias și peste tot la boale de nervi, — ca să-și procure crucea dublă electro-magnetică R. B. Nr. 86967 cu prețul de 3 fl. (6 cor.), care să află la dl Albert Müller în Budapesta V. Vadasz-u. 42/K.

— **Durere de stomac.** Sgârciuri de stomac, *catar greu de stomac*, la boale de stomac învechite și împotriva *lipssei de ape, tit*, mijloc sigur. *Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri*, este tea întăritoare de stomac „*Centauria*“ a farmacistului *Kossuth*.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

— **In contra tusei, catarului (troahnă) răgușelii, flegmei și iritațiunigătului** este de un efect eminent, *pastilele de pept »Sene-ga.«* Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la *»Marius Fecioară«* a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

297 szám./1904 vhtó.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a m.-radnai kir. törvényszék 1899 évi V. 611. számú végzése következtében Dr. Ispravník Sover aradi ügyvéd által képviselt Szabadhelyi görk: egyház javára Grozdi Pétru Leantie és Szavéta ellen 167 k. 92 f. s jár. erejéig 1899 évi február hó 9-én fogantatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 604 kor. — fre becsült következő ingóságok, u. m.: Grozdi Pétru házábanál 1 üsző és 1a alkatásu istálló.

Grozdi Leantie lakásán házi butorok és egyéb ingóságok, nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek m.-radnai kir. járásbírószág 1904-ik évi V. 661. számú végzése folytán 167 kor. 92 tőkekövetelés, ennek 1895 évi Sept. hó 1 napjától járó 8% kamatai, váltódíj és eddig összesen 11 kor. 10 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Grozdi Pétru és Grozdi Leantie Szabadhelyi lakásukon leendő eszközle-sére 1904 évi május hó 5-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a vonni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükségesetén becsáron alul is, el fogják adatni.

Amennyiben az előírt elárverezendő ingóságokat mások is le-és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radna 1904 évi április hó 19-án.

Smikál János,

kir. bír. végrehajtó.

209 1--1

INSERȚIUNI ȘI RECLAME.

Prima societate de Credit Funciar Român din București.

Publicație.

Să aduce la cunoștința generală că Sâmbătă 17/30 Aprilie a. c. se vor trage la sorti scrisuri funciare rurale pentru un capital de lei 1,372.700 din cari scrisuri de timpul 50% — a 45-a tragere — în valoare de lei 1,247.000 și scrisuri de timpul 40% — a 10-a tragere — în valoare de lei 125.700.

Tragerea la sorti se va face în ședința publică în localul Administrației Primei Societăți de Credit Funciar Român din București strada Colței 27 la orele 3 p. m. în prezența Consiliului de Administrații, a Comisarului Guvernului a proprietarilor asociați și a detentorilor de titluri ce vor vo a asista, și a celuilalt public asistent.

Nr. 191 4—4

Diracțiunea.

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă **una coroană**, pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto postal de 30 fileri expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tari pentru a fi scutite contra frângerii: Dela 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune al lui

Ingusz I és Fla.

Arad

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Șirianu.

Pentru-ce?

se numește
casa de bancă alui

Gaedicke

reședința norocului?

Pentru-că acolo s'au plătit cele mai multe câștiguri principale.

Pentru-că acolo a fost premiul de	cor.	602,000
Pentru-că acolo a fost de 3 ori câșt. princ.	„	400,000
„ „ „ 3 „ „ „	„	100,000
„ „ „ o dată „ „	„	70,000
„ „ „ 4 ori „ „	„	60,000
„ „ „ 3 „ „	„	30,000
„ „ „ 5 „ „	„	25,000
„ „ „ 10 „ „	„	20,000

tras și --

Pentru-că alte locuri nu pot arăta un atare rezultat.

Prin urmare cel ce voeste să ajungă la un câștig principal, să grăbească a-și comanda prin mandat ori prin rambursă, un los pentru tragerea la loteria XVI. pe clasă priv. magh., ce se va ținea la

17 și 18 Maiu

1/1 los 12 cor.	1/2 los 6 cor.	1/4 los 3 cor.	1/8 los 150 cor.
--------------------	-------------------	-------------------	---------------------

dela casa de bancă a lui 205

A. Gaedicke

BUDAPESTA, Kossuth-Lajos-utca 11 szám.

Pentru trimiterea francată a banilor servesc la cerere cu plăcere cu ceuri de bancă.

Bilet de comandă.

(să se tne jos, să se umple locul gol indicat și să se trimeată)

Dlui A. GAEDICKE

Budapesta.

Binevești a ne trimite la adresă mea un bilet original de clasă I. al loteriei pe clasă priv. magh. dimpreună cu planul oficios.

Prețul _____ coroane cu mandat postal. cu rambursă.

adresa punctuală

Numele _____

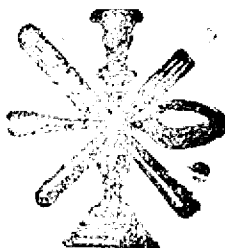
Condițiunea _____

Locul locuința _____

Posta ultimă _____

ce nu convine să se ștergă.

Gratuit
un **Schnellsieder** și
o **cumpănă pentru culină**

Pentru
prețur nes-
pus de echi-
tabile trimit
în toate păr-
țile urmă-
toarele:

124 10-24

**mărfuri de
argint mexican.**

- 6 cuțite de masă de argint mexican.
  - 6 linguri de masă
  - 6 furculițe
  - 12 lingurițe mică de cafea
  - 6 cuțite pentru desert
  - 6 furculițe pentru desert
  - 1 lingură de scos zărnă
  - 1 lingură de scos lapte
  - 2 candelabre elegante pentru salon.
- toate din argint mexican.

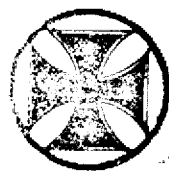
46 BUCĂȚI NUMAI 650 FL.

Afară de asta ori-cine comandează dela mine pri-mește drept cadou o cum-pănă p. culină gratuit. Argintul mexican este un metal alb (și dinlăuntru) pen-tru a cărui calitate și dura-bilitate primesc garanție pe 25 ani.

Comandele să îndeplinesc contra trimiterei banilor ori și pe lângă rambursă din depositul:

Scheffer D. Sándor
Budapesta.
VII, Bezeredy-utca 3 szám.

**Cucea ori steaua
electro-magnetică dublă.**

D. R. G. M. Nr. 88 503.

Vindecă și recrează pe lângă garanță: reuma, asthma (respirația grea), insomnia, epilepsia, nervositatea lipsa de apetit, clorosa, durerea de dinți, migrena, impotența, influența, precum și tot felul de boale de nervi. Bolnavul cel ce nu se poate vindeca în decurs de 44 zile, îl întorcem banii imediat. Celui ce nu îl mai ajută nimic, să încerce cu aparatul meu: căci sunt convins despre efectul sigur al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor. e a se folosi la boale de nervi cronice.

Prețul unui aparat mic 4 cor. se folosesc la boale mai ușoare.

Comandele le îndeplinește în patrie și străinătate:

Scheffer D. Sándor
Budapesta,
VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

Pentru 5 coroane
trimiți 4 1/2 kgr. (circa 50 bucăți) de
săpun de toaletă fin

bucăți albe de săpun de suc de lili, de rose, de iorgovan, de violele, de rezedă, de iasmin și de clopoțele. Pe lângă anticipațiune ori ram-bursă expediază:

Scheffer D. Sándor
Budapesta,
VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

SUCCES GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare
Nr. privil. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica de vapor pentru impregnarea de cărămizi.

LUGOS. 178

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare pentru experimentare trimiți gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit de excelent!

Primirea în posesiune a unui atelier

pentru

reparaturii de obiecte de aur, argint și giuvaericeale.

Respectuos aduc la cunoștința On. public, că am primit prăvălia pentru reparaturii de obiecte de aur, argint și de giuvaericeale, ce se află în Arad, str. Széchenyi Nr. 1, sub firma **Regényi Kálmán.**

Fac tot felul de reparaturii pe lângă prețuri ieftine.

Cumpăr tot felul de sur căleat și lucruri de argint pe lângă prețurile cele mai înalte.

Rugând binevoitorul sprigin al On. public, rămân cu deosebită stimă

153 14-25

CHRISTIAN JÓZSEF

ARGINTAR.

Strada Széchenyi nr. 1.

Specialitate.

Investițiune minimală!

Indată efect surprinzătoriu!

Nou! Jahner-Crème fără grăsime. Nou!

Mai nou produs higienic pentru înfrumșetarea și nobilitarea pielii.

Efectul indată fără esemplu consistă prin aceea, cumcă pelea obrazului, prin aceeași ușoară încordare, consistă asemenea unei netezimi de marmor alb și fineță, care acū nici prin un alt mijloc de înfrumșetare nu s'a dobândit.

Un mijloc de înfrumșetare prin însușirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitează în tot locul o senzațiune însuflețită. Mai perfect pe teronul pentru ingrigirea înfrumșetării. Nestricăcios! În moment efect.

Pe timpul întrebunțării dispar peste galbene, hube de înferbințări, bubite, sgrăbunțe și altele pentru necurățirea pielii.

Netezește șărăcitură și semn de bubat, acordă însuși la persoane mai bătrâne o culoare de obraz jună proaspătă și grațioasă; obrazul, grumazul, brațele și mâinile conservă o frumșetă frapantă și o culoare dragostoasă.

Jahner-Crème fără grăsime să poate mai virtos zina cu succes a se întrebunța. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegulă 1 coroană.

Jahner săpun. Acest săpun servește spre conservarea și nobilitarea pielii, este liber de ori-ce aspreală și eserecăt infuinața cea mai binefacătoare asupra pielii. La întrebunțarea Jahner-pomadel trebuie mai întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadel se înaintează foarte esențial. 1 drb. 60 fleri.

Jahner pudr. Jahner-pudrul este nedisputaver non plus ultra a tuturor pudrellor. Este un pudr pentru bal, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumșetarea pelei, care are însușirea nu numai de a scoperi, ci este și absolut nestricăcios. Jahner-pudrul este un produs perfectonat, care în privința bunătății a fineței și a nepernițosității este asemenea ori-cărui pudr indigen și din țări externe. Pentru blondine să ia rosa s'au alb; pentru brunete (chamois, galbeniu) rosa sau alb. 1 șatulă 1 coroană.

Jahner apă de gură. Cel ce-și spală gura regulat seara și dimineața cu Jahner apă de gură nu va avea nici-când dinți găuroși și delatură durerea de dinți. Nu se poate destul recomanda la carne burețioasă al dinților. Tocmai așa se potrivește la dinți cu rădăcini clătinate. Un mijloc sigur contra cărnii dinților ușor sângeroase. Contra putrezirii cărnii dinților. La dureri de dinți reumatice. Foarte prețioasă este la înlăturarea respirațiunii rău mirositoare. 1 sticlă 1 coroană 40 fleri.

Jahner pasta de dinți. Liber de săpun. Mai toate persoanele cari întrebunțează pasta cu săpun conținătoare, au la marginea dinților o peatră acră cafeniu deschis; carnea dinților e moale și ușor sângeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, cari țin la valoarea dinților sănătoși și frumoși Jahner pastă de dinți fără săpun. 1 dosă 1 cor.

Jahner pomadă pentru creșterea părului. 1 Tegula 2 coroane.

Jahner esență de păr. Aceasta întărește perii deja clătinați, înaintează în mare măsură creșterea și contribuie hotărît la deplina înlăturare a mătretel din cap. 1 sticlă 1 coroană 60 fleri.

Jahner vâpșeală de păr. Resultat reușit! Nu descolorează! Culoare naturală a părului! Cel mai nou nestricăcios mijloc care indată după prima întrebunțare recăștigă culoare naturală a părului încărunțit, alb și roșu, precum părul din barbă și sprâncene, după piac brunetă și neagră sau blondină. Aplicarea este foarte simplă și este alăturată în instrucțiunea dată fie-cărui etui. O neisbândă a coloritului după precisa instrucțiune de întrebunțare de sigur nu s'a întâmplă.

La cumpărare să se spună apriat ce culoare se poștește (negru, brunet sau s'au) pentru părul încărunțit. Un carton 4 cor.

Jahner apă blondină. Părul nu prea frumos bël, roșu și brunet s'au poate în timp foarte scurt bël-auriu colora. Apa blondina este pe deplin nestricăciosă, fluidul e fără culoare și miros, care nu colorează nici pelea, dar nici pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Părul alb nu s'au poate cu apa blondina colora. Pentru părul alb se convine numai Jahner vâpșeală de păr.

MIJLOC DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolzer. Un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gâdelării în ghit, catarrhului de plămâni, a respirației grele. 1 șatulă 80 fleri.

Fluidul pentru Rheumatism și Gicht a lui Dr. Hoffmann. Un mijloc aprobat încă de mulți ani contra Gichtului, Rheuma, dureri de nervi, Neuralgia, Rheuma, în mușcui, Exudate, Ischias, Serân tiera unor membre, întepenirea musculilor și coardelor chilaviturilor și durerilor din crucea spatelui. 1 sticlă 80.

Pilulele curățitoare de sânge a lui Dr. James. Pilulele acestea curățesc sângele, iritează activitatea mațelor și înaintează mișcarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, ferea stricată și rămășițele rămase din alte boțeguri. 1 boită 80 fleri.

Balsam de Dr. James. Balsamul acesta încălzește rânza și sângele îngreoiat, depărtează acriciunea, flegma și ferea superficială și prin aceasta produce o mistuire proaspătă, prin urmare aduce instuirea rânzei (stomachului) în mișcare nouă și escită pofta la mâncare și beutură. Balsamul acesta depărtează vânturile, sporește activitatea intestinelor, delatură ridicarea din stomach, amărăciunea, greața de cap și amețiala. 1 sticlă 80 fleri.

Unsoare de rie a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la rie ci și la tot felul de exereșenții a pielii. 1 tegulă 1 coroană.

141 10—16

Comandele să se adreseze la

RUDOLF JAHNER, apotecariu.

Temesvár-Fabric strada principală Nr. 70.

CORNEL TĂMĂȘDAN

neguțator de condimente, delicatose și ape minerale

în ARAD

Calea Arhiducelui Iosif Numărul 12.

Recomandă depositul său bogat arangeat, unde se poate căpăta: marfă colonială, delicatose, cea mai fină teă din străinătate, rum, procurate din sursele cele mai reaumite, tot felul de ape minerale, vinuri din patrie și străinătate, șampanie franceză și ungară, cognacuri pe lângă prețurile cele mai echitabile.

— Sămênțe de sêmênat de ale lui Mauthner. —

Pachetare gratuită. La cumpărare cu bani gata 20% rabat.

N-rul Telefonului 419.

158 13—20

ARAD, Tipografia Aurel Popovici-Barcian.

Industria de lumini de ceară
St. Antonius
I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Bathányi, p. Dózsa,
colț cu statua sf. Maria.

143 23—30

Fabrică de lumini de
ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu
lauda personală a M. S. Regelui.

— Fără fum și fără scurgere. —

— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simplu prin postă.

Cumpărăm ceară galbină de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandându-ne în atențiunea
On. Public și a On. preoțimii cu cele
mai bune lumini de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

Cel mai eftin isvor de cumpărare
în una din cele mai mari prăvălii de
Oroloage și giuvaricale

din Arad.

1005 154—

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

orasornicar și juvsergiu

Arad, strada Templu.

(Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " " dame " 12 " " "

" argint " bărbați " 5 " " "

" " " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 1:50 " " "

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă aceleași prețuri.
Primesc și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă
prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

Am onoarea a aduce la cunoștința
m. on. public, că

1009 42—50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumșetare.

Ani îndelungați am lucrat în ateliere de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de-a putea corespunde tuturor esigențelor moderne.

Primesc tot felul de lucrări de brânză asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primesc eftin mobilarea de locuințe în loc și provincă. La mutări primesc transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri eftine.

Reiner I. Gyula,

tapisier și împodobitor.